

Novosti Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a

Pripremile: Vera Bjelogrić i Šeila Brković-Imamović, Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a BiH

Od prethodnog izdanja časopisa do danas, Centar za sudsku dokumentaciju je aktivno radio na unapređenju brojnih sadržaja, a naročito baze sudskih odluka. Shodno svojim redovnim naporima da bazu obogati aktuelnim pravosnažnim odlukama sudova u BiH, tokom 2019. i u prvom kvartalu 2020. godine unesene su ukupno 663 odluke. Čitateljima naročito skrećemo pažnju da su u periodu od decembra 2019. godine do danas preuzete i pripremljene za unos odluke u predmetima kojima se bavila Misija OSCE-a u svom izvještaju „Praćenje procesuiranja predmeta korupcije u BiH”. Radi se o 134 odluke, indeksirane i klasifikovane prema kriterijima visoke, srednje i niske korupcije.

Navedene odluke će do maja 2020. godine biti adekvatno pohranjene u bazu sudskih odluka CSD-a i dostupne putem internet stranice www.pravosudje.ba/csd. Na ovaj način VSTV, između ostalog, nastoji ispuniti svoje ciljeve radi borbe protiv korupcije, ali i preporuke koje je *Peer Review* misija Evropske Unije dala u ovom segmentu rada pravosuđa. U nastavku, Centar za sudsku dokumentaciju nastoji prikupiti i druge odluke u istoj oblasti, zbog čega će se u narednom periodu obratiti svim sudovima radi prikupljanja pravosnažnih odluka.

Poseban napor Centra za sudsku dokumentaciju usmjeren je na prikupljanje i objavu pravosnažnih odluka u predmetima ratnih zločina, što je posebno obrađeno u narednom poglavlju.

Mapa procesuiranih ratnih zločina u Bosni i Hercegovini

Mapa procesuiranih ratnih zločina je interaktivni *on-line* alat kojeg je 2014. godine razvila Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini, kako bi kroz jedinstvenu platformu omogućila svakom zainteresovanom licu da se informiše koliko je na nivou bosanskohercegovačkog pravosuđa urađeno na polju rješavanja predmeta ratnih zločina.

Naime, većina sudova u BiH je vodila i vodi vlastite evidencije o procesuiranju ovih predmeta, o donesenim pravosnažnim presudama, izrečenim krivičnim sankcijama, osuđenim licima i sl., ili su ovi podaci dostupni kroz CMS. Međutim, takve evidencije nisu bile na jednom mjestu, niti su bile pristupačne svakom pojedincu.

Mapa upravo prevazilazi ove nedostatke, jer objedinjuje podatke o pravosnažno okončanim predmetima ratnih zločina i njihovom procesuiranju pred svim sudovima u BiH u proteklih 17 godina, dakle predmete i s državnog i entitetskog nivoa, te nivoa Brčko distrikta.

Krajnji cilj Mape je da poveća transparentnost procesuiranja predmeta ratnih zločina od strane domaćih sudova, omogući javnosti da bolje razumije izazove s kojima se nosi bosanskohercegovačko pravosuđe prilikom rada na ovim kompleksnim predmetima, te da u konačnici doprinese podizanju povjerenja javnosti u pravosudni sistem.^[150] Naime, obzirom na svoj sadržaj, Mapom se nastoji na

[150] Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini dugi niz godina prati i izvještava o sudskim postupcima u predmetima ratnih zločina u nastojanju da pruži objektivnu i preciznu procjenu sposobnosti pravosudnog sistema da na efikasan i ekspeditivan način krivično procesuiraju i sudi u ovoj vrsti predmeta, u skladu sa standardima zaštite ljudskih prava. Pored svojih aktivnosti praćenja i izvještavanja, Misija OSCE-a također pruža podršku pravosuđu u Bosni i Hercegovini u naporima da osnaži transparentnost pravosudnog sistema, između ostalog kroz objavljivanje podataka i

jednostavan način uspostaviti komunikacijski lanac između pravosuđa koje vodi istrage i procesuirana ratna zločina, s jedne strane, i šire javnosti koja ima potrebu za pristupom vjerodostojnim informacijama o okončanim predmetima, s druge strane^[151]. Ovdje posebno treba naglasiti da sažeci predmeta sadržani u Mapi ni na koji način ne mogu nadomjestiti sudske odluke, koje su jedine mjerodavne za potpuno informisanje i razumjevanje krivičnog djela i osude, odnosno oslobađanja od optužbe u presuđenom predmetu. Sam sažetak daje kratke i osnovne informacije o predmetu, dok su oficijelne presude u odgovarajućoj formi dugoročno pohranjene u bazi sudskih odluka Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a^[152].

Upravo zbog povezanosti sadržaja Mape sa sadržajima dostupnim putem Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a, od 2020. godine ažuriranje Mape procesuiranih ratnih zločina u BiH nastaviće se u okviru Visokog sudskog i tužilačkog vijeća na osnovu Memoranduma o razumijevanju, kojeg su 9. decembra 2019. godine potpisali šef Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, ambasadorica Kathleen Kavalec i predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH Milan Tegeltija.

Slika 1. Potpisivanje memoranduma o prenosu Mape procesuiranih ratnih zločina između Misije OSCE-a u BiH i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH.

Misija OSCE-a u BiH smatra da ključnu ulogu u prikupljanju i distribuciji sudskih odluka i pravnih mišljenja ima Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a. „Da bi se osigurala dugoročna održivost Mape procesuiranih ratnih zločina u BiH Misija je identifikovala ovaj Centar kao najprikladniju organizacionu jedinicu koja će upravljati informacijama prikazanim na Mapi i ažurirati ih,” rekla je tom prilikom Kathleen Kavalec, šef Misije OSCE-a u BiH.

informacija tako da su oni lako dostupni javnosti.

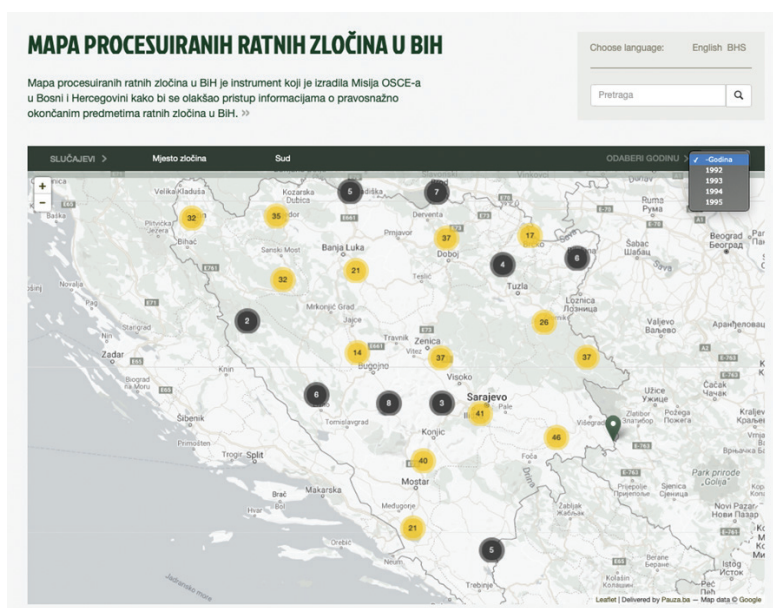
[151] „Informacije sadržane u Mapi procesuiranih ratnih zločina ne predstavljaju službenu dokumentaciju ili pravni savjet i ne mogu se pripisati bilo kojoj pravosudnoj instituciji u BiH. Jedini cilj mape je pružanje informacija od javnog interesa.” – citat iz izjave o ograničenju odgovornosti Misije OSCE-a u BiH.

[152] Na ovaj način se nastoji adresirati nedostatak Mape na koji je prilikom njenog objavljivanja 2014. godine skrenula pažnju glavna urednica Balkanske istraživačke mreže Erna Mačkić rekavši: „Ono što se može reći kao jedina zamjerka jeste to što nema postavljenih dokumenata koji bi bili jako korisni – npr. ako za drugostepenu presudu imate samo ukratko koliko je osoba osuđena i zašto, a jako bi bilo korisno da su stavili link te presude, tako da onaj koga detaljnije interesuje može da otvori i pročita kompletnu presudu. Isto važi i za prvostepene presude, ili optužnice – kako bi osoba koja to radi, da li je novinar, istraživač ili bilo ko drugi, mogla imati u potpunosti sve informacije na jednom mjestu.“

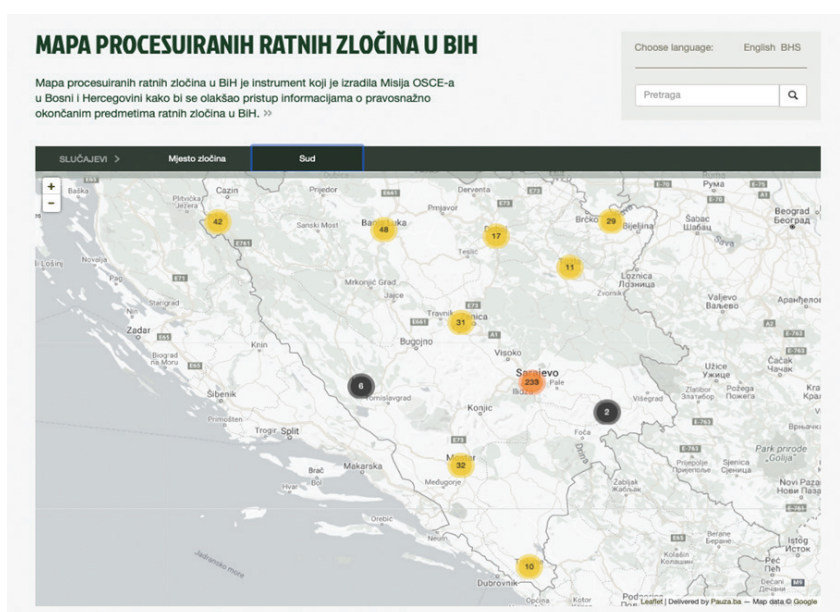
Na ovaj način će se osigurati dugoročna održivost Mape, jer će se za njeno buduće ažuriranje u tehničkoj i sadržajnom smislu brinuti nezavisna domaća državna institucija. U skladu s memorandumom, Mapa je od 01.01.2020. godine dostupna na internet adresi <https://maparz.pravosudje.ba/bhs>.

Kao što se može vidjeti na narednim slikama, Mapa omogućava korisnicima da pronađu osnovne informacije o okončanim postupcima u predmetima ratnih zločina prema mjestu (opštini) gdje su se događaji desili, ali i prema nadležnom sudu koji je procesuirao predmete.

Moguće je također predmete sortirati prema godini u kojoj se događaj desio. Mapa sadrži informacije o predmetima koji su završeni pravosnažnom presudom sudova svih nivoa u BiH od 2003. godine. Sadržaj Mape je u potpunosti zasnovan na dostupnim sudskim dokumentima. Trenutno se u okviru CSD-a vrši ažuriranje podataka za 2019. godinu.

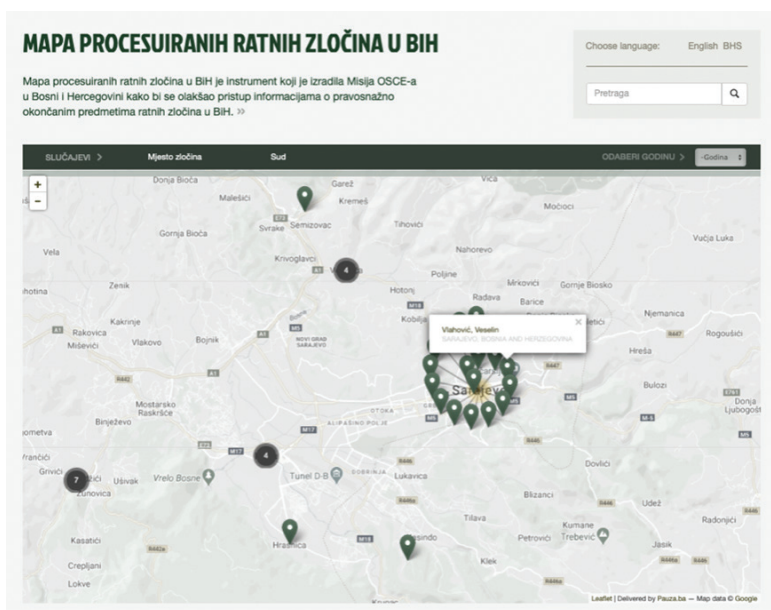

Slika 2. Prikaz Mape procesuiranih ratnih zločina prema mjestu počinjenja krivičnog djela.

Slika 3. Prikaz Mape prema sjedištu suda pred kojim je procesuirano krivično djelo ratnog zločina.

Svaki predmet je označen na Mapi markerom. Marker se prikazuje ukoliko kliknete na broj na mapi, uz napomenu da određenu teritoriju možete približavati, odnosno udaljavati putem dugmeta „+“ odnosno „-“ koja se nalaze na samoj Mapi. Klikom na marker, korisnik može dobiti osnovne informacije o nazivu predmeta.

Slika 4. Predmeti se u Mapi prikazuju putem markera.

Više podataka o predmetu dobija se klikom na naziv predmeta, uključujući informacije o ishodu suđenja – tj. da li je presudom osuđeni oglašen krivim ili je oslobođen od optužbe i za koja djela – kratak činjenični opis, te informacije o prvostepenoj i drugostepenoj presudi.

Vasić, Goran

Presuda:
Osuđen po nekim tačkama optužnice

Uloga:
Pripadnik srpskih paravojnih formacija

Osuđen za:
Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika zbog učešća u fizičkom zlostavljanju i premlaćivanju

Činjenični opis:
Goran Vasić je, u periodu septembar-december 1992. godine, u naselju Nedžarići u Sarajevu, zajedno sa nekoliko pripadnika srpskih paravojnih formacija, učestvovao u batinjaju, premlaćivanju i fizičkom zlostavljanju ratnih zarobljenika Armije BiH, tako što su jednog dana iznenadno upali u prostoriju gdje su se nalazili zarobljenici, i tukli ih po bosim stopalima drvenim i gumenim palčama, a neke od njih i pesnicama po čitavom tijelu. Dalje, jednom prilikom, dok je jedan od zarobljenika obavljao fizičke poslove, Vasić ga je više puta udario pištoljem po glavi. U oktobru 1992. godine, sa još dva pripadnika srpskih paravojnih formacija, Vasić je naredio ratnim zarobljenicima Armije BiH da natovare ugaj u zaprežna kola, te su ih vezali kaiševima „kao konje“ i primorali ih da vuku kola, pritom ih udarajući kandžijom i huškajući psa da ih ugrize. Po istovaru ugaja su prisilili zarobljenike da na kola natovare biljarski sto i vuku ga uz istovjetno izvijavanje i ponižavanje, koristeći ih kao vučnu stoku. U periodu septembar-december 1992. godine, u naselju Nedžarići, Vasić je naredio dvojici ratnih zarobljenika Armije BiH da u potkrovlju najviše zgrade sačine snajpersko gnijezdo koje je bilo usmjereno ka civilima, civilnim objektima i civilnim saobraćajnicama a da pri tom zarobljenici nisu imali adekvatne oznake čime su bili izloženi opasnosti.

Oslobođen:
Goran Vasić je oslobođen optužbi za ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Tužilaštvo je tvrdilo da, u periodu od aprila 1992 do marta 1993, optuženi učestvovao u nezakonitom zatvaranju bošnjačkih žena i djece. Vasić je također oslobođen optužbi da je sredinom maja 1992, zajedno sa još dvije osobe, uzeo za taoce dva civila i stavio ih sa drugim nezakonito zatvorenim civilima bošnjačke nacionalnosti dok su proterani na teritoriju pod kontrolom legalnih organa Republike BiH. Osim toga, Goran Vasić je oslobođen optužbi da je početkom januara 1993. godine zaustavio transporter UN-a koji je prevozio premijera Vlade Republike BiH u to vrijeme, i ubio ga.

Prvostepena presuda
Datum: 15/06/2005
Sud: Kantonalni sud u Sarajevu
Bilješka: Osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest godina.

Drugostepena presuda
Datum: 10/11/2005
Sud: Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine
Bilješka: Potvrđena prvostepena presuda

Slika 5. Prikaz dostupnih informacija za jedan predmet.

Sadržaj Mape moguće je pretraživati i ukucavanjem bilo kojeg termina odnosno teksta u za to predviđenu kućicu u gornjem desnom uglu (npr. „Srebrenica“, „oslobođen od optužbi“, ime i prezime optuženog, itd.). Pretraga se aktivira klikom na dugme sa slikom lupe, a rezultati se ispisuju ispod zadatog termina pretrage.

Slika 6. Prikaz rezultata pretrage kada se koristi pretraga po slobodnom tekstu.

Mapa je dizajnirana za široku publiku, koju ne čine samo pravници, novinari, civilni aktivisti, naučni radnici i oni koji učestvuju u kreiranju politika, već i šira javnost, odnosno svakoga koga interesuje sudsko procesuiranje predmeta ratnih zločina u BiH. Stoga je sadržaj Mape dostupan i na engleskom jeziku.

Prenosom Mape procesuiranih ratnih zločina nastavlja se dugogodišnja saradnja između Misije OSCE-a u BiH i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine u različitim oblastima rada pravosuđa. Također, preuzimanjem Mape, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH unapređuje aktivnosti radi povećanja transparentnosti pravosuđa, što već duži niz godina obezbjeđuje objavljivanjem aktuelnih informacijama o radu pravosuđa na svojoj zvaničnoj internet stranici, kao i omogućavanjem pristupa pravosnažnim sudskim odlukama i drugim pouzdanim pravnim informacijama putem internet stranice Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a.^[153]

Pored baze sudskih odluka, o čijem sadržaju i unapređenju redovno izvještavamo u ovom časopisu, na internet stranici CSD-a mogu se preuzimati i oficijelne informacije o novousvojenim zakonima, informacije o radu Ustavnog suda BiH i Evropskog suda za ljudska prava, brojni edukativni moduli, te linkovi na slične internet stranice koje pružaju informacije o sudskoj praksi u zemljama okruženja i šire. Tu se mogu pronaći i razne pravne publikacije, koje su objavljene uz saglasnost njihovih autora. S ciljem promocije sudske prakse i njenog značaja za pravnu struku, VSTV aktivno podržava održivost i razvoj, te je saizdavač i ove stručne publikacije (*Pravna hronika*).

Početkom 2020. godine značajno je obogaćen sadržaj internet stranice koji se odnosi na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, o čemu je detaljnije pisano u prethodnom broju. Trenutno je predstavljeno više od 300 predmeta iz perioda od 01.01.2018. do 31.12.2019., te prvih šest mjeseci 2017. godine, putem sedmičnih pregleda razvoja prakse ESLJP-a. Osnovu za doradu i objavu čine informacije koje se distribuiraju kroz Mrežu Evropskog suda za ljudska prava s najvišim nacionalnim sudovima. Informacije se dobivaju putem Suda Bosne i Hercegovine, na čemu im se ovom prilikom zahvaljujemo.

[153] Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a počeo je s radom 2008. godine i od tada objavljuje širok spektar pouzdanih pravnih informacija na jednom mjestu.

Navedene aktivnosti, kao i unapređenje baze sudskih odluka, potpomaže Evropska unija sredstvima predpristupnih fondova (IPA 2017), angažovanjem dva viša pravna savjetnika u Centru za sudsku dokumentaciju. Dodatnim anagažovanjem šest viših savjetnika u odjeljenjima sudske prakse pri najvišim sudovima Evropska unija direktno doprinosi jačanju kapaciteta pravosuđa Bosne i Hercegovine na polju klasifikacije, sistematizacije i objave sudskih odluka i stavova sudske prakse, kao i promocije prakse Evropskog suda za ljudska prava. Naime, EU je prepoznala značaj navedenih poslova, kao i napore VSTV-a i najviših sudova na jačanju mehanizama za ujednačavanje stavova sudske prakse u BiH.

Rad Panela za ujednačavanje sudske prakse

U prethodnim brojevima *Pravne hronike* informisali smo čitaoce o značaju usaglašenih pravnih shvatanja Panela za ujednačavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini prikazujući na koji način usaglašena pravna shvatanja ovog foruma doprinose radu domaćih sudova, s posebnim osvrtom na odluke Ustavnog suda BiH, koje su se pozivale na određena shvatanja.

Ovom prilikom skrećemo pažnju da je i Evropski sud za ljudska prava prepoznao snagu zauzetih stavova Panela. Naime, u novijem predmetu (*Fajković i drugi protiv Bosne i Hercegovine*), Sud se pozvao na stav Panela za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti od 30.01.2014. godine, kada je usaglašen stav vezano za troškove advokata čije je sjedište kancelarije van sjedišta suda.

O predmetu se možete dodatno informisati putem linka: <http://www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=89711> gdje će biti objavljena i presuda čim se zvanično prevede na b/h/s jezike, dok sam stav i njegovo obrazloženje možete konsultovati na linku <http://www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=51601>.

U decembru 2019. godine održan je pripremni sastanak Panela iz krivične oblasti radi dogovora oko načina rada povodom razmatranja tema komandne odgovornosti i zamjene kazne zatvora novčanom kaznom u predmetima ratnih zločina, o čemu je bilo više govora u prethodnom broju *Hronike*. U prvoj polovini 2020. godine nisu održavani sastanci Panela, zbog nedostatka tema za ujednačavanje, ali i zbog novonastale epidemiološke situacije (COVID 19).